

Franckesche Stiftungen zu Halle

Centrum securitatis To gest, Swetlé wymalowánj, gak w samém gediném Bohu, a pokorném se gemu na wssecku ge' wuli oddánj a poddánj wssecka dokonalá ...

Comenius, Johann Amos

[Verlagsort nicht ermittelbar], 1632 [i.e. 1633]

Kap. IV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:hbz:ha33-1-228795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:ha33-1-228795)

Kap. IV. Další wypsání Motanin lidských.

Ezechyelovi Báh v vidění běh
Světla a předivené své geho
tizení v šatí chřege, vložal gemu
čtyry Kola / gedno w druhém; aich
wšost byla od Země až pod Oblo
hu, kteráž se tat gedno w druhém / a
wšat na čtyry strany gdance, s Zvu
kem obracela, a tat prudce a divně
swjzela, že i nich hrůza šla. V pro
křed pak Kol bylo čtvero Dhni
wých Zwiřat, a v prostřed Duch tře
tý ge pudil. Címž wšim předivná
a samému Bohu známá Světa
práva, wmalována gest: že ačto
li se wšlechtý lidské věci, jako w Ko
lách něgakých sem tam se točic / mo
taai, Báh wšat, gal šrze službu An
gelů, tat y sám duchem wšemohau
cnosti své, wšlechtó to že řidi přediv
ně. Kteréž šoc Božské tizení wě
ch nšich, nám ne pntatedlné gest:
ale morání to samo nás a věci na
šich galz tatž pomati můžeme.
Nebo y Esalomaun na běh Světa
ls diwage

Zagemst
Ezechyeloz
wých Kol

se dšwage, je wšecelo w Kolo gde,
 wšwědčil: gedno žhárá, druhé do-
 lu, gedno je wstáwá, druhé padá/
 gedno přichází, druhé miji: a je člo-
 wěk mezy tlm se morá a pleta, nic od-
 tud nemá, než bjdne křwalowánj a
 trápenj ducha, a je to° wmyšlúwiti,
 ani se na ty motaniny dímáujm ná-
 šyiti, ani to° pod Nebě galé radj ná-

Sedm leznauti, nedostatků žčist, a žčiwěin
 Kol. w nich
 je toč a mo-
 co žiwot náš
 ž přimiti nelze (Eccl. 1) Podiwegmeš
 se tedy y my, gal gest pke nepokogny
 a plný kolotánj žiwot náš. Nebo w
 Kole gšme, potud pod Dblohaui
 gšme: či co dím w Kole? W Kolách
 diwoně spletených kolách, gšmez an-
 námí gedno sem, druhé tam, třetj o-
 nam, žmjtá. Nebo nikdež w Cen-
 trum nestogime, odenšad sme wy-
 stáupili, okolkowě nás zachwacugi,
 a námi házeji sem tam.

První Kolo, w kterémž se klúče-
 me, gest Dbloha: Druhé Kolo, ži-
 wlowé: Třetí Kolo, žiwj Tworo-
 wé, mezy nimiž byt máme: Čtvrté
 Kolo, naši spolu žide: Páté Kolo
 Dáblowé: Šesté, Bůh a Angeli

geho: Sedmí, nepřítelů nejvíce Ro-
lo, gsmemy sami sobě. Na třetí
Kola a naše bídne w nich se motá
ni, kdyby se kdo právě podívali v-
měl, gíť se by se s Ezechyelem v-
jast a i hrozyl.

Předně jagistě Okloha prudkým bē
hem vůkol Země se točí, časť živo-
ta našeho nám s sebou zachwacu-
ge, nžbrť život nám na lusu sřihá:
Tak je co Rok, co den, co hodina, co
okájení, vždy ná života vřracuge a
vřracuge, a blíž k branám smrti žene.

Oblakové gednat nám Nebe, a
wedlé toho Wněs, formant a řas, 2
gednat wodau, ledem, ohněm, na
nás házegí: a často nám to co nám
i Slunce a Hvězd docházejí má,
přegimagic, ne podlé vůle naši, ne
často proti vůli naši, a s welikým
našim nepohodlím, počastě fformu-
gi. Životové sami tak n gínat se
míšge, a i glenču mysturugie, tak
dobře nám k zhaubě, gako k službě,
wždycky pohotově gsau. Země aby
le pod námi nevodvracela, báti se,

D

Wody

Okloha.

Životové.

Wody aby nám, buď nerontschly, neb
roznohanc se nás nerontopily, hledě
ti; s Ohněm, aby nám hořel, a w-
šťak čeho páliť nemá aby nepálil,
prácy a starost miz; Od Větru ta-
ké a bouři ty, tyž nepohodli snášet
musíme.

Stavení, Stromy, Sláti, ty tyž
se kácí, a zatečuge; jídlo a pítí, kte-
rýmž podpíráme život, čosťo se nám
w tráveníu, nemoc, a Smrt obra-
ch: Práce gimiž se živíme, Žela
neb myslí vnavení, namoženi, a pře-
tržení častokrát, s sebou nesau; kte-
rýmž wšťak musíme trávití život
swůj, a gako w Kole w nich běhati.

3
Životčí.
šowk.

Čteti Kolo, gsau Životčichowě
s nimiž a mezy nimiž zemšťh náš
byť gest, kterjž ačkoli k službě nám
stworeni gsau, gsau wšťak nám tu
prácy a zaměstnání, někdy t hněwu
často y k nebezpečnstwí: gestto se
nemalý lidu díl s nimi gako w kole
buď těle neb myslí, honí a twařuge.

4
Opět lidé Swětě byt, prudě gest Kolo, w kte-
rémž

těmž se přebídně imitáme, tak y ginat. Předně zagišé beran nás s sebau nášlně obyčejowé a nawyklosti Swěta: křetij buš že chwali tebnj neb nechwalitebnj gšan, gato prand nás zachwacugj a po sobě ráhnau: tak že ač častotrát Tělo y Duse, žime y zdrawi, poměst y swědomj, nášly trvi, třesči, prassči, láme se a trhá, jerpšči se wšak a odolati nelže, abycho nečinili co gini čini, a kčemuž nás příkladě swěm peráhlí. Někdj příkladowé gedni sem druž tam ráhnau, že na wšse strany roztrjen gsa člověk, co w zamotání takowěm činiti newj, ani kudy, ani kam se to gde, neb lež, nerozuměge a rozuměti nemoha. Někerých sšeršac widime před sebau přimo, giných a wěc, ainhch na stranu: často newime kerých sšeršči, kerých wyhybati: někdy wime, a wšak po nich giti zachwacugich odporných wštr neb giná Moranina nedá. K tomu ne wěra, žlost, leš, nenáwist, osšemet-

Dij. nost.

nost, vkrumnost lidšťá, častokrát sobě
 nás jako Mjše podávagi. Gamť
 chřešliby se jim zpravowati, a vcha
 gemn nastawowati, plnň gest mar-
 nosti, po Nebi y Zemi se woiň, bylt
 y nebylt whromadu plete, černé ja-
 bilt, a hoktē za sladkē, a na odpor w
 hlassuge: Tak mezy tim wrtka wč
 gla, že gednu a tanž wč na obrat
 staroj a bofi/gisti y wpochnost dá-
 wá/chwálj y hanj, radi y odrazuge:
 a to tak mocně častokrát, že (lečby
 kdo železným byl) nelze než gemu t
 wult em tam se kloniti, ba házeti se
 bau, shābau často y s škodau swau.
 Protož S: Jakub aud ten Dhněm
 nazwal rozněcuajcím Kolo běhu t
 wota našeho (Jakub: 3. 6.) Dři bliž
 niā) také nás diwně zachracugi,
 gednat wochlebně, gednat lštimě, ged
 nat gisťtimě, po nás se jatwacug-
 ee: odtudž se při nás gednat hněw
 gednat bázeň, gednat wescloft, ged-
 nat podeskenj, a tak rozličně myslj z-
 newokogenj, delá. Duce ge-
 aich něfdu hladj něfdu drápi, ně-
 fdu co dělaji rozymati nelze

nelze. Sichy nělby ptedcha zegi, a t
 pastem wábi, něky následugi, a
 sihagi, a do těsna nřkam ženau:
 an wssudny buš nebezpečnstwi, buš
 podezkenj, a neb asroř negistota,
 tam sa ktera wěc zawěsti, chce neb
 může. Někwi zagisté žádná kre Wrah
 řihá, kde zloděj, kde rášlyniř kde
 řludce, kde sok, kde fleměniř, kde neo
 patrny, nělbo sáau řteba neprořete
 blnostj nelliřsti nastřiciu mohanch.
 Casto kdo se přitekem dělá, Merk-
 tel gest: Rádce, zřádce; wřludce, řmřd
 ce; ochrānce, ofřádce; wřchnost pr-
 chlost a řranstwi. Žādně na pro
 sto diwotě řselimy tat s sebau neia
 řhāieai, gako řdē s řlđmi, řmēni, ro
 wěřt, řdrawi, řiwom, na řuřy řebē tr-
 řagice, a sebe wěřwolet co nen řřrut
 něgi trāpice a řubice. A to gest hřo
 řny řen wřř, řpolečnyř řumelenti
 nassich,

Vāte Kolo gest nāřse řdābly ne- Dāblont.
 řiřřimi duřhō se řhānēni, řteřij (to
 řat z Bořiho wřāenēni wime) w
 řelitřřch řauffřich, dnem noch ob-

Dij

řāie.

cházegice w gate mohau y hřichy
 šac nestěsti nás w háněgi: y tagny
 mi w nufánimí t žhm wěcem pod
 palugice, y přičm a přitežitosti t nim
 nastřtagice, y rovice nás wespel,
 y žiwly proti nám bantice. Mě-
 lby se proměňugi w Angely swěts-
 ſti, a ja přátelů nám se stawěgi, sicu-
 gi, radi, prošť, nic wšak než aby hlau
 pš člowěk nad gámu wtveden byl,
 obmýšlegice: Ž toho jase dorážegice
 ee w štefle hrořh, děšh, pudj, a dehá-
 něgi, gak a t čimn toho nakloně-
 ho hřit widj, ať a žtě strany t němu
 šturmutice, lřti neb mocz podwra-
 cegi. Menj tē duře pod Nebem,
 tteráby autofūgeho geden den práž-
 dná byla: práwě se gak o w kole, on
 s námi a my s nim ročsme, poťudj
 žtřt gšme. Dáti se gim tdo o
 sedlaci, nestěstnš gest, ženau geg a
 pudj, a hřichů do hřichů, a Wřákorj
 do Wřákorj, aniž mu poťog dadi,
 až ho na prosto na zabynuti přime-
 dau: často se y sami nad nimi fara-
 my dělaji tělesně. Pakli se jim

Edo branj, rovně také odpocínutí ne
má žádného, řázi, rábi, potauste-
gi, strassi také a věst, též poduhnan-
it a k hříchům pětivěsti vsi slugice:
aniž w tomto bogi, y neybedlivěg-
ši bez ran, škámů, modkín procháje
gi, negen na svědomí (což částá
tvec) ale y na těle někdě a na statku,
gafž příklademé w Pismích vzma-
menanj (zvolášť neyjuáměgšši Jo-
bů) vřazugi.

Šestá naše práce s Bohem sa-
mým aest, Sirokotelem našim;
kteržž Dřívšlet žiwota našeho nám
wymětiw přikázanými swými, chce
abychom gako wzamod běhali, žme-
žž wšak mytřurčech nitam se nemy-
chylujice. Když pak n y buď leno-
stí postáváme ne- mdsobau vřá-
wáme, neb wšetečností wybiháme,
neb wputností se začínáme, On za-
námi gednat s pohřžkami, gednat
s metlou, holi, mečem, ohněm, se shá-
ni, žehke, winni, mřšká, bige, seká, pá-
li. Mor, hlad, Wálka, Pomod-
ně, Země třeseni, Nemocy, a giná

D IV.

dusse

6.
Wih a Wne-
gell.

44 Motanlny lištkē.

duše y tēla trāpeni, geho gšau gš-
miz nōs stihā a stihā, rāny: tat je
před Wšemohauchho rukau, nistdy
a nistdež ani žat ani mrtwš, bezpeč-
ni negšme.

7
Dro sami,
aercoatecht
nau mysl
swan,

Naposlēdy nezmotanēgšsi Kolo
gšme my sami sobě, pro nestřiznedl-
nau Wrtkanost a Zmotanost my-
šleni n čimū swěch. Srdce blāz
na gest gako wozni Kolo, a gako au
for toči se myšleni geho, di Cy-
rach (Ray. 33. 5.) Ale kdo sma-
že Pšimo toto? Wšickni sme tu
obsaženi, bezemšsi a mīnēh: (o tom
co přirozeně gš rti lidēch mluwim)
myšl nāše pře ne vkoatēdnā wěc
gest, buď je bdiwe neb swime, pracu-
geme neb lahāšme, wšdeh ona šhā
ni, a po Nebi, po Zemi, po Petle, po
lidšch, srdch, řech a činech se
taulā: nic od tud from daremnē° ko-
lorāni a wstāni, nemagic. Rozū pak
nāš ten pře wšerečnā gest, do wšse°
wšludny nahlēdati se wšaussegšch:
Dne nemi tat wšsolē° ani hlubokē°,
čchoby on wšstihnauti newšlawat,

ani

gato w Kolách 45

ani tágnosti Božské w pokogi před
nim ostát nemohau, aby do nich ne
narážel: gesto odtud nic nemá neš
trávení, a to tšj zahanbení. Žádosti
owšem náše gsau Kolo / w kolo ná
mi zmrágych. Nebo srdce náše
welmi gest wěc wybirawá, a pšitom
ne wfogitedlná, počem se kolt pusti
wputně pšitom pšigich a odwra-
titi se nedagich. Zamislugeli tdo
starec a gměni, wšdnečn se mu stím
srdce, obirá, wšdnečn Zrubly, Pytlicy,
Strodoly, Koli, w očich zawažegi,
wšdnečn w wšich bšinkot peně; wzni
wšdnečn do nosu wšně wštu žará-
ji, wšdnečn Wysl ztoho co má, na to
co nemá, bšhá a ššáče: Ža onono,
aby neubyl, owšem se nerozmřha-
lo se boge, tohoto pak gat dostati, se
trápě. A to negen řdny bdi wšdne-
čn čini, (a neb irvi raděgi;) ale n řdny
švi, pokoge nemá: tak gim šakowá
žádest w Kolo tčti, bei lance. Po
dobně aest, tdo roitosse zamisluge, wš-
dnečn se mu mšl po mšách řon-
wách / a tdež gmenowati nesculi řu-
če. Tak

te. Tak kdo po Slávě dychtí,
 ten sobě Dedalova křídla wjdnečy
 to myslí fformuge a lipá, pak připi-
 ná a litá: ato se mu bez konce to my-
 slí dělá. Podobně se děje, kdo po
 Waudrofti a vmění dychtí, a neb po
 lásce a přizní něčj. z. W tom
 we wšem ačkoli gest, ne wtegetedná
 mysl náffe, wrefawá gest wšak, lec-
 tdy sobě své wčny ofšklivj tjm y
 ginym způsobem: tak že kolo newsta
 wičnosti nassí, gednat přjmo, ged-
 nat zpět se točj, tisse státi nikdá new-
 mj. Zočeni pak to nědy a přině-
 tom mjrněgši gest, nědy a přině-
 tom nemjrně: Zwláště tdy se w
 tom, wčem sobě kdo zakládá, a neb
 hrubě dobře, a neb hrubě jle, dāji.
 Tak že taužili počem, taužj nemjrně:
 wezmeli co wnenáwist, nenáwidi ne-
 mjrně: radugest se nadčim, raduge
 se nemjrně: žalostili, žalostj nemjr-
 ně, často tak žeby se nasso tisse tustj
 srdce roisstočiti mohlo. A nemj ra-
 kowách (gij pak od tudlosti přichāze
 glich) kolotānj jādny člowěk prá-
 dem:

Dem:

den: wje neb méně každý je w tom
tole motá, y sami Bohu oddaný.
Nebo dokud člověk žije gest, promě
hitedlnosti, y proti své^o chřtění, pod-
dán gť; tak je gednát gť weselý, ged-
nát smutný; gednát polegný, ged-
nát (Formaucený; gednát vdatný.
gednát chaulostivý, gednát wnábo-
žnosti wrauč, gednát chládnauč
gednát chřivý a gadrný tu pracem
gednát testlivý, a wšeclo sobě offst
wšch. A takowé rozdielné myslí za-
chwacowání (přikladowé osvědču-
gi) čím kdo zdárnějši zpřirození my-
sl má, tím prudši bhwagi: rovně
gako dutý a baučení Moke nášlyně-
gi na hlubinách bhwá, nešly na měl-
činách. A gest to pře pracně a testě.
Nebo ne jde o Člověku powědjino,
že ač mu mnohé na Swětě wěcy ne-
šespredlné gsau, wšeclo wšak sná-
je nešly sebe sám nese. Dokudragi
stě w sobě sá boge nemá, zetwistně
žádná wěc ho ne wywráti, ani sám
Satan vrotý swými: Ale když se w
samém člověku bog začne těla s du-
chem

48 Motu: lid: gako w Kolách.
them, Nos^o s Wěrau, neirpěliwosti
s trpěliwosti/wochybowáni s dauffá
nim, tu testnostem a trápenim kon
ce není. Gest pat při člowěku bog
ren v: awičnǝ, gedno za druhým
wšdycto se to gako w kolo honj, ged
nat tělo wstáw, gednat duch, ged
nat se rozum wynássi, gednat Wj
ra; gednat se srdce tuži, gednat sla
bne; gednat Naděge wstáwá, ged
nat padá. Takž gde vřol za vřo
tem, pokussenj za pokussenim/ bog za
bogem/ Wád za wádem/ bolest za bo
lesti, je y Pawel wolati musš/Wšd
nǝ gá člowět! kdo mne wyswobodí
z toho těla smrti? Odegdeli gedna
nečest, anť druhá w parách: Nǝbrǝ
než gedna odejde, giná gij čihá: nǝ
brǝ gedna nadruhan přicházǝ: nǝ
brǝ hromadně se gedny na druhé sy
pau; Někdǝ dosti maličkě Pokussenj
přijde, a hrozněch nadělá w myšli
roztřitošti a trápenj: a gak tomu
obrániti? kde toho mira gaka? kde
konec gaky?

Kap: V.